MEIDEN VOETBAL

HET MEISJE CENTRAAL

ALLEMAAL UITBLINKENDE MEIDEN – DEEL 1

Jeroen Siebelink

Inhoud

Inleiding 3

Uitblinker 1: Nikki (8)
RKSV NEO Borne JO.9–4 **4**

Wat wil het meisje? 10

Uitblinker 2: Bente (10)
DSS Haarlem JO.11–M1 **18**

Het meisje en de vereniging 24

Uitblinker 3: Inge (13)
SC Klarenbeek JO.13–2 **28**

Het Meisje Centraal 34

Tot slot. Wat kan de KNVB voor jouw vereniging betekenen? 37

Het Meisje Centraal

Meiden hebben in korte tijd het Nederlandse voetbal veroverd. Op de velden en in de clubkantines zijn ze niet meer weg te denken. En dit is nog maar het begin. Elk jaar wint onder meiden voetbal aan populariteit, elk seizoen schrijven verenigingen nieuwe vrouwelijke leden bij in het ledenbestand.

Verenigingen zijn meestal blij met hun komst, want meiden en vrouwen zijn graag geziene leden. Sportief en sociaal betekenen ze een grote verrijking.
Andersom kunnen verenigingen aan speelsters nog niet altijd de aandacht geven die zij verdienen. Veel meiden spelen bijvoorbeeld niet op het niveau dat bij hun talent, beleving, ambitie en leeftijd past.

In deze KNVB-serie staan de wensen van meiden centraal. Meiden van vijf jaar, meiden van negen, elf, dertien en negentien jaar, stuk voor stuk meiden die in hun voetballoopbaan weerstanden ervaren. Meiden die een verhaal te vertellen hebben. Meiden die elk seizoen opnieuw moeten zoeken naar een voetbalomgeving, een club en een team dat beter past bij hun niveau, talent, beleving, ambitie, leeftijd en doelstelling. Voor veel van hen is dat nog altijd geen eenvoudige opgave.

Geen meisje is gelijk, geen vereniging is dezelfde. Zo staat een kleine vereniging met weinig meidenleden voor een andere uitdaging dan een grote vereniging die beschikt over meidenteams in elke leeftijdscategorie. Een vereniging in de stad, met een divers en dynamisch ledenbestand, heeft met andere problemen te maken dan een dorpsvereniging, waar families al decennia voetballen. Wij zijn bij een aantal meiden en hun verenigingen op bezoek geweest. De meiden vertelden wat zij zo leuk vinden aan voetbal. Ook vertelden ze wat zij leuk vinden aan hun trainer, en aan hun team. Daarnaast lieten ze zien wat er binnen hun vereniging beter geregeld kan worden.

De uitdagingen in meidenvoetbal waar voetbalverenigingen in Nederland voor staan, hebben we teruggebracht tot vier thema's. Aan elk thema wijden we een boekje. Met daarin onderzoek en expertise, en openhartige ervaringen van clubbestuurders, trainers-coaches, ouders en vooral de speelsters zelf. Naast dit boekje – *Het Meisje Centraal* – zijn de delen *Werving & Behoud*, *Clubontwikkeling & Samenwerken* en *Talentontwikkeling* beschikbaar. De KNVB hoopt met deze boekjes op meer bewustwording van de problematiek die meiden ervaren. Ook willen we de oplossingen delen die verenigingen al bedacht hebben. We wensen je veel leesplezier, inspiratie en succes met het begeleiden van speelsters, en het verder ontwikkelen van het meidenvoetbal op je vereniging. Door het centraal stellen van élke voetbalster.

KNVB & Jeroen Siebelink
Juli 2016

Uitblinker 1: Nikki (8)

Uitblinker: **Nikki**
Leeftijd: **8**
Team: **JO.9-4, een jongensselectieteam**
Positie: **spits**
Vereniging: **RKSV neo, Borne (bij Hengelo)**
Leden: **1100**
Vrouwelijke leden: **116**

> **‘Eén ding vind ik minder eerlijk. Na de training ben ik de enige die helpt met opruimen’**
> – Nikki –

‘Mag ik op voetbal mam? Alsjeblieft?’

Nikki: ‘Ik was vijf en ik stond te kijken bij een wedstrijd van mijn broer. Verderop was mijn oom bij de JO.7-1 bezig. Ik trok mijn moeder mee. “Mag ik ook op voetbal, mam? Alsjeblieft?” Met nog drie meiden waren we de eerste O.7-meiden van de vereniging. Die andere drie zijn er alweer mee gestopt, maar dat vind ik niet erg. Ik voetbal liever met jongens. In mijn klas is een overschot aan jongens, ook in mijn team kan ik het goed met ze vinden. Zodra ik binnen de lijnen stap, zegt mijn moeder, krijg ik vuur in de ogen. Ik wil dingen goed doen. Maar van mijn moeder kan ik niks leren. Zij is net zo fanatiek als ik, maar heeft geen verstand van voetbal. Mijn broer heeft er wél verstand van, maar hij heeft het te druk met zijn vrienden. En mijn vader leeft niet meer. Hem kan ik niet meer vragen hoe het moet. Ik let dus goed op de jongens in mijn team.’

‘Voor onze meidenleden hebben we niets hoeven doen’

Anke, technisch coördinator meiden en volger van Nikki: ‘In amper drie seizoenen groeiden we van nul naar 120 meiden. De eerste ledengolf bracht meiden in de O.19- en de O.13-leeftijd. De O.13 konden we kwijt tussen de jongens, maar de O.19 vielen een beetje in het niet. Bij de jongens konden we ze niet kwijt, want ze hadden geen enkele basis. Ze trainden apart. Ik was op dat moment net

gestopt met voetbal. Het bestuur vroeg of ik zin had die meiden te gaan trainen en coachen. Van begin af aan was er draagvlak, een voorwaarde om meidenvoetbal een plek te kunnen geven. Als je de bestuursleden niet achter je hebt staan, zijn je ideeën en inzet voor niets. Mijn plan was simpel. Meer meiden werven, elk meisje een plek in een leuk team geven en meiden met aanleg selecteren voor jongensteams. Dat werven bleek niet nodig. Het zong snel rond in het dorp. De MO.13-1 vormden vanaf dag één een leuke, fanatieke groep. Het was in de tijd dat de Oranje Vrouwen meededen aan het EK, en ook de vrouwen van FC Twente deden het goed. Binnen twee weken hadden we 26 meidenleden in de O.13-leeftijd. Genoeg voor een elftal en een zevental met wissels. Het plezier spatte eraf. Hoe we dat plezier kunnen bewaken, is nu de vraag. Door de speelsters de aandacht te geven die ze verdienen. Het bestuur liet ons niet op een achterafveldje trainen, maar stelde meteen het nieuwe hoofdveld beschikbaar. Ook kregen we een aparte kleedkamer die van binnen op de knip kan — jongens rennen graag langs en gooien de deur los. Ook zijn alle meidenteams inmiddels voorzien van een eigen sponsor. We hebben inmiddels zes meidenteams en een vrouwenteam. Allemaal dankzij mond-tot-mondreclame. Het succes trekt ook talentvolle meiden als Nikki aan, die goed meedraaien in jongensteams.'

'Jongens zitten soms naar me te staren'

Nikki: 'Alles bij RKSV NEO is goed geregeld, het terrein is spiksplinternieuw. De JO.7-1 en de meiden zijn net zo belangrijk als de selectieteams. Bij de JO.7-1 speelden we altijd op kunstgras, zodat onze wedstrijden nooit werden afgelast. En er zijn nog maar weinig meiden van mijn leeftijd, maar ik mis ze niet. Wel kijken jongens van de tegenpartij soms raar. Moeten we tegen een meisje? Mijn teamgenoten doen nooit raar. Ik ga gewoon mee de kleedkamer in, we kleden ons samen om, en na afloop douchen we samen. Maar als we de kleedkamer delen met een team van een andere vereniging, zitten er weer jongens naar me te staren. Dat vind ik vervelend. Dan kleed ik me ergens anders om.'

'We willen niet dat meiden weglopen naar hockey'

Anke: 'Na de snelle groei van de eerste jaren zijn we er nog niet. Zij-instromers hebben we genoeg. De meeste meiden melden zich op hun tiende bij de vereniging, met een voetbalachterstand van vijf jaar op de jongens. We hebben behoefte aan meer instroom van onderaf, meiden die vanaf dag één leren op te boksen tegen jongens. Bij de JO.9-1 spelen nu zeven meiden. Gemengd, net als bij de JO.7-1. Bij de JO.7-1 lopen we tegen onze grenzen aan. Zij spelen op zaterdag partijtjes 4 tegen 4, maar door de week trainen ze niet. Daar hebben we de ruimte niet voor. Voor één fanatiek meisje maakten we een uitzondering, zij draait op woensdag mee in het circuit van de JO.9-1. We willen niet dat ze wegloopt en overstapt op hockey omdat daar wél wordt getraind. Zij is van het type Nikki. Makkelijke typjes zijn dat, ze zeuren niet. Onze trainers behandelen de meiden hetzelfde als de jongens, maar terwijl veel jongetjes nog om zich heen kijken, doen die meiden al gewoon hun ding. Pas na de O.9 kijken we op welk niveau elk meisje het beste tot haar recht komt. Daarbij luisteren we goed naar haar wensen. Door met de jongens? Naar de meiden? Of met een meidenteam in een jongenscompetitie? Alles moet kunnen.'

'Ik duw niet om vooraan te kunnen staan'

Nikki: 'Het leuke van spelen in een jongensteam? Dat ik erbij hoor, ook al ben ik de jongste. One of the guys, zegt trainer Michel altijd. Mega Mindy, noemt mijn moeder me. Jongens doen lekker wild, ze maken leukere grapjes dan meiden. Onder de douche doen we aan billen schuiven, en ook aan buik schuiven, en dan komt Michel en dan gooit hij bekertjes koud water over ons heen. Afkoelen! roept hij dan. Op het veld, als we in een rij op onze beurt wachten, gaan jongens duwen en trekken om vooraan te kunnen staan. Daar doe ik niet aan mee.'

'Geen meiden in lagere jongensteams'

Anke: 'Nikki draait lekker mee. Ze hangt zeker niet onderaan de groep, maar ze steekt er ook niet met kop en schouders bovenuit. Hoe zal haar voetballoopbaan er uitzien? Na dit jaar volgt eerst nog een jaar JO.9-selectie, daarna gaat ze naar de O.11 en moet ze kiezen. Is ze te goed voor de meidenteams, dan blijft ze bij de jongens. Daar heb ik haar het liefst. Om haar handelingssnelheid te prikkelen, haar kracht. Ze is niet de grootste, ze moet dat zien te compenseren. Bij de O.13 kan ze naar de JO.13-1 of JO.13-2, of naar de MO.13-1. Dat is haar keuze. Maar we stoppen geen meiden in lagere jongensteams, de JO.13-3 of JO.13-4, dat werkt niet. Je bent of goed, of je speelt in een meidenteam.'

'Als ik naar een meidenteam moet, ga ik van voetbal af'

Nikki: 'Als ik naar een meidenteam moet, ga ik van voetbal af. Maar dat gaat niet gebeuren. Ik ben dit jaar echt beter geworden. Ik schiet veel harder dan eerst, zo hard als sommige jongens. En ik vind jongens gewoon leuk, leuker dan meiden. Zij vinden mij denk ik ook leuk. Meiden zijn stom, vinden ze, maar Nikki is stoer. Ik doe alles met ze. Crossen door de straat, klimmen in bomen, alles.'

'Geef zo'n meisje nou wat meer vertrouwen'

Anke: 'Nikki wordt in haar jongensteam niet in die typische meidenrol geduwd, iets wat ik soms wel bij de O11-pupillen zie. Daar zetten ze bijvoorbeeld een meisje, dat alleen fysiek wat achterbleef maar het niveau goed aankon, steevast rechtsback. Ze wisselden haar ook vaker dan anderen. Gevolg was dat jongens haar minder serieus namen en liever niet inspeelden, waardoor zij er op het veld nog minder aan te pas kwam. Een vicieuze cirkel. Als ik dat signaleer, zeg ik daar iets van tegen de trainer. "Nou en?", zegt die. "Die jongens zijn ook beter, ze staat daar mooi als back." Geef zo'n meisje wat meer vertrouwen, antwoord ik dan. Gun haar tijd. Ook spreek ik de O11-coördinator erop aan. Ze raakt in de verdringing, zeg ik. Laat haar ook eens voorin spelen. Gelukkig hebben ze mijn kritiek opgepikt. Als dat kwartje niet meteen valt, kun je blijven zeuren, maar loop je tegen muren op.'

'Ik ben de enige die helpt met opruimen'

Nikki: 'Of de trainer mij als meisje hetzelfde behandelt als de jongens? Bij ons staat iedereen even lang wissel. Het liefst sta ik de hele wedstrijd in de spits, maar van de trainer mag iedereen daar een keer staan. Net zoals iedereen van het team een keer mag keepen. Pas later in het seizoen krijgt iedereen een eigen plek. Eén ding vind ik minder eerlijk. Als er na de training spullen moeten worden opgeruimd, rennen alle jongens snel weg. Wie het eerste bij de douches is! Ik roep ze, maar ze komen nooit. Dan doe ík het maar, anders moet de trainer het alleen doen. Toen mijn moeder erachter kwam, kon ze het niet geloven. Er is toch wel iemand die meehelpt? Nee, ik ben echt de enige.'

'Veel trainers halen hun neus op voor meidenteams'

Anke: 'Als ik er ooit mee stop, moet ik het stokje overdragen. Ik ben bezig het beleid te borgen voor de toekomst door alvast dingen op papier te zetten, en door regelmatig het meidenkader en de begeleiders bij elkaar te roepen. Dan bespreken we van alles; het wisselbeleid, het opruimen van materiaal. Want meiden en jongens gelijk behandelen, dat valt niet mee in de praktijk. De debatten slaan soms wel wat door. Een meisje wilde alleen komen voetballen als ze bij haar oudere zusje in een team mocht. Dat mag niet volgens de KNVB-regels, zei ik. Volgende punt. Een leider wilde voor alle meiden een kamp organiseren en vroeg daar budget voor. Waarom? vroeg ik. Voor de jongens organiseren we toch ook geen apart kamp? Bovendien zijn er voor de meiden ook al clinics van FC Twente. Met je eigen team op kamp gaan is natuurlijk prima, maar werf dan wel zelf de fondsen. Belangrijker agendapunt vind ik: trainers met diploma voor de meidenteams. Die hebben we niet. Bij ons doen vaders het. Voor de JO.13-1 of JO.13-2 staan trainers in de rij, maar voor een meidenteam halen ze hun neus op. Toch kun je meiden veel leren, zeg ik dan. Ze pikken dingen snel op, en ze geven je veel energie terug. Ze kijken me dan glazig aan.

Ik mik daarom op meiden uit de MO.17-1 en uit Vrouwen 1. Ze begeleiden al circuits van de JO.9-1, lopen als assistent mee. Maar zij zijn nog te jong om in hun eentje een O.13-elftal met opgeschoten jochies te coachen. Ze willen wel graag, maar ze studeren nog. Onze vergoeding kan niet op tegen hun stagevergoeding of een baantje op zaterdag. Mijn doel is straks op elk team, gemengd of ongemengd, naast een mannelijke trainer een vrouwelijke leider of assistent te hebben. Dat is handig hoor, als de verkering uit is en er eentje zit te brullen.'

Wat wil het meisje?

Het is mei. Twee mannen in de bestuurs-kamer van een kleine, maar snel groeiende voetbalvereniging zijn druk aan het tellen. De open dagen voor nieuwe leden zijn net achter de rug, en in de categorie O.7 hebben zich voor het komend seizoen weer veel spelertjes van vijf en zes jaar aangemeld. Tevreden kijkt de jeugdvoorzitter mee over de schouder van de coördinator O.7. Bas, Milan, Yessin, Sem, Luuk, Dwight, Densyl, Daan, Tygo, Finn, Anouk… Anouk?
Een meisje.
'We hebben een meisje.'
'Een meisje?'
'Oké. Een meisje.'
'Maar… wat nu?'

Voetbal is de grootste sport ter wereld voor meiden. Wereldwijd voetballen maar liefst 45 miljoen meiden en vrouwen bij een vereniging, en ook in Nederland ontwikkelt het meiden- en vrouwenvoetbal zich stormachtig. Het aantal meidenleden van de KNVB groeit al jaren met aanzienlijke cijfers. In 2015 steeg het aantal vrouwelijke leden met ruim zes procent naar een totaal van 146.090. Vrouwenvoetbal is nu de tweede vrouwenteamsport — na hockey.
Toch is er iets geks aan de hand. De enorme aanwas van meiden doet zich vooral voor bij twee van de acht leeftijdscategorieën in voetbal: de O.13 en O.15. Hele groepen vriendinnen van elf of dertien jaar melden zich op vriendinnendagen aan, en vormen binnen steeds meer verenigingen een hechte, vrolijke MO.13-1 of MO.15-1. In de andere leeftijdscategorieën is die groei veel minder sterk, soms is zelfs sprake van krimp. Vanaf de O.17 en de O.19 gaan sommige meiden alweer van voetbal af. Iets dat overigens ook voorkomt bij de jongens.
Bij de jongste leeftijdsgroepen, onderin de ledenpiramide, melden meiden zich slechts sporadisch aan. In hun eentje, aan de hand van de ouders. Elk seizoen druppelen er één of twee binnen. Het ene meisje zelfbewust, het andere afwachtend. Maar eenmaal met een bal aan de voet, te midden van al die jongens op het veld, ten overstaan van bestuurders die zich niet goed raad weten met haar, lijkt zijzelf al overtuigd van één ding. Dit is wat ik wil. Voetbal!

Onstuimige groei meidenvoetbal Nederland

- In totaal ruim 137.525 voetbalsters in seizoen 2013/2014.
- Groei 81%, meer dan verdubbeling sinds 2003/2004.
- Meiden (tot 19 jaar): 84.167 leden.
- Vrouwen (vanaf 19 jaar): 53.358 leden.
- Uniek snelle groei vergeleken met gemiddelde sportmarkt.
- Groei andere sportsters: 17%.
- Groei inwoonsters Nederland: 3%.
- Groei mannenvoetbal: 12% (blijft achter bij andere sporten: 14%).

Bron: KNVB

Haar voetballoopbaan

De voetballoopbaan van meiden ziet er anders uit dan de voetballoopbaan van jongens. Veel meiden starten later met voetballen, pas bij de O.11 of O.13. En ze stoppen eerder, al bij de O.17. Waarom eigenlijk? En waarom meldt die ene stoere, vijfjarige Anouk zich al wél zo vroeg in haar leven aan, zoals de meeste jongens doen? Hoe lang zal ze voetbal leuk blijven vinden tussen de jongens? Wat doet de vereniging eraan het haar naar de zin te maken?
Een meisje. Wat nu? Een vraag waarop het antwoord simpel lijkt. Gewoon, lekker laten voetballen. Helaas is het niet zo simpel. In een sport die van oudsher volwassen mannen beoefenen, en waar bij de jeugd lange tijd alleen jongens speelden, wordt tegen de combinatie 'voetbal en meiden' soms nog onwennig aangekeken. Door verenigings-bestuurders, door trainers. En door ouders. Oók de ouders van Anouk, toen zij thuis vertelde dat ze op voetbal wilde.
'Wat dacht je van hockey,' zo probeerde haar moeder nog. 'Tennis? Atletiek dan?'
Ze zag het al aan Anouks gezicht. De arg-waan jegens voetbal voor meiden — te ruw, niet charmant — neemt af, maar is nog niet weg. Veel meiden dragen nu eenmaal graag roze prinsessenjurkjes, en jongetjes banje-ren buiten door de blubber. Valt hij van een muurtje? Dan wacht papa net zo lang tot hij zelf overeind krabbelt. Valt zij? Dan wordt ze gauw naar binnengedragen. Lees jij maar een boekje. Een scheiding die nog van laag tot hoog door de samenleving loopt, ook door het voetbal. Ook bij vrouwenvoetbal op het hoogste niveau gaan trainers met meiden anders om. Terecht? Of zit die voorzichtige aanpak de ontwikkeling van meiden in de weg?

Waarom op voetbal?

Voetbal is in Nederland zo populair dat voetbalverenigingen weinig moeite hoeven te doen om elk seizoen een nieuwe groep van vijftig voetbaldebutanten samen te stellen. Werving is nauwelijks nodig, pupillen melden zich spontaan aan. Naar meer meiden, zoals Anouk, zoeken sommige verenigingen niet gericht. Waarom zouden ze ook, als de pupillenteams als vanzelf al vollopen? Wat moeten we met meiden? Anouk, zo neemt men soms aan, zal hier weinig vriendinnetjes maken. In haar leeftijd hebben we alleen jongens.
Maar is dat Anouks doel wel, vriendinnetjes maken? Of komt ze voor iets anders? Om te voetballen misschien? Maakt niet uit met wie? Waarom gaan meiden eigenlijk op voetbal? Hebben we ze dat wel eens gevraagd? Is de open dag, waar ook meiden op afkomen, echt 'open'? Of een dag om talenten te spotten? Waar kijken op zo'n dag trainers naar? Naar wat een meisje kan? Of ze de jongens kan bijbenen, 'het niveau' aan kan? Hebben trainers het na drie balcontacten al gezien? Is elk meisje echt zo welkom op de vereniging als men zegt? Maken trainers een praatje met haar ouders langs de lijn? Nodigen ze hen uit voor een wat uitgebreider gesprek? Om te achterhalen wat het meisje zelf het liefste wil en om te bespreken wat de vereniging haar kan bieden? Wat is haar beleving, haar ambitie? Nemen in dat gesprek de ouders meteen het woord, of wordt het meisje aangemoedigd dingen zelf onder woorden tebrengen? Valt ze stil? Waarom geven we haar bij wijze van spreken geen kleurplaat met daarop een meisje op een voetbalveld, en een vel stickers? Plakt ze meidenfiguren? Of juist ballen en bekers en medailles? Of beide? Niet dat daar alles uit moet worden afgeleid, maar misschien laten we haar zo zien dat we haar serieus nemen?

Zoveel soorten meiden, zoveel soorten voetbalsters

Waarom gaan meiden op voetbal? Wat vinden ze er zo leuk aan?

De voetbalvoetbalster
'Ik vind voetbal vooral een stoere sport, stoerder dan andere sporten.'
De familievoetbalster
'Ik kom uit een echte voetbalfamilie, natuurlijk ga ik daarin mee.'
De vriendinnenvoetbalster
'Mijn vriendinnetjes voetballen, ik vind het leuk iets met hen samen te doen.'
De prestatievoetbalster
'Ik wil graag de beste worden in voetbal, ik wil in een goed team spelen.'
De sociale voetbalster
'Ik vind het leuk om met anderen dingen te doen op een vereniging.'
De ontwikkelingsvoetbalster
'Ik haal alles uit voetbal. Ik leer samenwerken, voor mezelf opkomen, beter communiceren.'
Bron: Motivaction

Omgeving van de voetbalster

Jongens willen vooral voetballen omdat hun vriendjes op voetbal gaan. Met andere woorden, ze worden aangetrokken door het voetballeven dat ze buiten het gezin al een beetje kennen. Het voetbal op het schoolplein, het trapveldje, de straat. Veel meiden daarentegen, ook de meiden die net als jongens vroeg met voetbal starten, worden vooral geïnspireerd door naasten binnen het gezin. Ze komen uit wat ze noemen 'een voetbalgezin'. Een gezin, waar vader of moeder van voetbal houdt, en een oudere broer of neef op voetbal zit.
Vroege voetbalsters zijn al vanaf hun tweede jaar bezig met de bal. Ze gaan vanaf de O.7 volledig op in een prikkelende omgeving, ondervinden vanaf de eerste dag dezelfde weerstand als jongens en worden meestal op dezelfde manier als jongens behandeld. Wanneer deze meiden twaalf of veertien zijn, doen ze in geen enkel opzicht onder voor jongens. Ze zijn sterk en snel. Ze blinken zelfs uit: in balbehandeling, inzicht en communicatie. Weinig verenigingen hebben er moeite mee deze meiden, meiden uit 'echte voetbalgezinnen', een plek te geven op de vereniging en een plaats te gunnen in een jongensteam. Deze meiden vormen echter een minderheid. De meeste voetbalgekke meiden mogen van hun ouders pas op voetbal als ze hun zwemdiploma A en B hebben gehaald. Terwijl voor veel jongens voetbal de eerste en enige sport is, kiezen meiden eerst voor iets anders. Pas als ze op de leeftijd van negen of tien jaar uitgekeken zijn op paarden en turntoestellen, melden ze zich alsnog bij een voetbalvereniging. Zo maken voetbalsters gemiddeld pas op elfjarige leeftijd intensief kennis met de bal. Omdat een aantal van hen op hun achttiende alweer stopt met voetbal, duurt de voetballoopbaan van meiden gemiddeld slechts zeven jaar. Dat is beduidend korter dan die van jongens. Jongens starten niet alleen eerder met voetbal, gemiddeld op achtjarige leeftijd, ze stoppen ook later, op de leeftijd van gemiddeld tweeëntwintig jaar. De mannelijke voetballoopbaan duurt daarmee veertien jaar. Dat is twee keer zo lang als de vrouwelijke loopbaan.

Voetballoopbaan

De gemiddelde voetballoopbaan van een meisje duurt **zeven** jaar.
De gemiddelde voetballoopbaan van een jongen duurt **veertien** jaar.
Bron: KNVB

Vroeg op voetbal

Omdat veel ouders geen haast hebben hun dochter op voetbal te krijgen, en verenigingen en scholen er weinig aan doen meiden uit de jongste klassengroepen warm te krijgen voor voetbal, begint de voetballoopbaan voor veel meiden laat. Nooit té laat, want ook meiden die in de O.13 instromen, halen veel uit voetbal. Beweging, sportiviteit, een sociaal leven. Toch zou een meer even-

wichtige mix van meiden en jongens bij de O.7 en de O.9 goed zijn. Zowel voor de meiden als voor de jongens. De ervaring leert dat in evenwichtiger gemengde teams meiden zich optrekken aan de avontuurlijkheid en ondernemingszin van de jongens om hen heen. Hierdoor krijgen ze niet alleen sneller de voetbalhandelingen onder de knie, ook blijkt dat ze zich op latere leeftijd gemakkelijk op het niveau van de jongens kunnen handhaven.
Op hun beurt leren jongens, die vaak wat meer van zichzelf uitgaan, van meiden om meer begrip op te brengen voor een ander. Zij leren in te zien dat het beter is te praten dan er meteen 'op los te slaan', en dat het slimmer is samen te werken dan elkaar te beconcurreren. Meer meiden in een pupillenteam komt het voetbal én de sfeer op de voetbalvelden ten goede.

Het verschil met jongens

Hoewel we meiden en jongens gelijk moeten behandelen op en rond het veld, is het goed te beseffen dat er wel degelijk verschillen zijn. Die verschillen openbaren zich al op jonge leeftijd. Zo zijn jongens lichamelijk actiever dan meiden. Dit heeft simpelweg met de testosteronaanmaak te maken. Maar ook bij meiden is testosteron aanwezig. Sommige meiden beschikken zelfs over hoge spiegels, waardoor ze een goede uitgangspositie hebben om vroeg te starten met voetbal — en later eventueel zelfs topsport te beoefenen. Ook subtiele verschillen in de rijping van het brein bepalen hoe meiden en jongens zich sportief ontwikkelen. Op jonge leeftijd bewegen jongens zich al doelgericht en ontwikkelen zij zo hun spieren en botten. Ze zijn beter in ruimtelijke taken en complexe handelingen. Ze hebben een voorsprong in grove motorische functies die nodig zijn om explosief te starten, te dribbelen, schieten, springen en te landen.
Veel meiden ontberen deze breinprikkel omdat hun hersenen anders zijn geordend. Het brein van meiden lijkt in eerste instantie vooral geprogrammeerd te zijn voor taken als communiceren. Op hun vijfde zijn ze vaak verbaal meer ontwikkeld dan jongens. Ze formuleren makkelijker en houden ervan samen te werken. Ook beschikken ze over een betere fijne motoriek dan jongens, waarbij hun fysieke ontwikkeling vooral wordt bepaald door prikkels uit de directe omgeving. Door imitatie van volwassenen, of door identificatie met idolen. Meiden zijn, in weerwil van wat ouders en begeleiders vaak denken, wel degelijk te beïnvloeden. Je kunt ze stimuleren tot veel beweging. Ze beschikken in principe over alle uitgangspunten voor een lange voetballoopbaan. Vanaf hun vijfde jaar zijn meiden er klaar voor hun aangeboren souplesse, flexibiliteit en snelheid verder te ontwikkelen. Krijgen ze daarvoor bij de O.7 de kans, met twee leuke voetbalactiviteiten per week? Dan hebben ze twee jaar later, als ze naar de O.9 doorstromen en hun brein er nog meer voor openstaat, een goede basis om meer complexe voetbalhandelingen te leren. Heeft een meisje interesse in voetbal, maar ontbreekt de ouderlijke stimulans bij een vereniging te voetballen? Dan mist ze in deze ideale leerperiode de basis en loopt ze, als het gaat om de grove motoriek, een achterstand op ten opzichte van de jongens. Iets dat maar moeilijk in te halen is. Zeker op verenigingen waar meiden zo snel mogelijk bij elkaar worden gezet in meidenteams. Een gemiste kans voor haar fysieke en geestelijke ontwikkeling.

Vijf verschillen met jongens

- **Hersenenontwikkeling en hormonen.** De hersenen van meiden functioneren anders dan bij jongens. Zo zijn er bij jongens minder verbindingen tussen beide hersenhelften. Het mannelijk hormoon testosteron vertraagt de groei van hersencellen, het vrouwelijk hormoon oestrogeen stimuleert dat juist. Dit is op verschillende manieren van invloed op gedrag.
- **Sociaal-emotionele ontwikkeling.** Gevolg van de verschillen in hersenstructuur en hormoonontwikkeling is onder meer dat jongens minder angstgevoelens hebben, en bijvoorbeeld anderen makkelijker in hun spel betrekken. Voor meiden is het onderhouden van contacten juist belangrijker. Ze zien anderen meer als individu. Keerzijde is dat meiden eerder anderen buitensluiten, of zich juist stilletjes terugtrekken als ze zich niet op hun gemak voelen. Meiden leren ook gemakkelijker van fouten dan jongens.
- **Spelontwikkeling.** Jongens eisen ruimte op en hebben minder geduld met minder vaardige kinderen. Meiden hebben meer oog voor gelijkwaardigheid.
- **Motorische ontwikkeling.** Meiden werken meer vanuit de ellebogen, omdat ze dan secuurder kunnen werken. Jongens werken meer vanuit de schouders, waardoor ze veel ruimte nodig hebben om te kunnen bewegen. Toch zijn meiden beter dan jongens in sommige grof-motorische bewegingen, zoals vaardigheden waarbij voetbewegingen worden gecombineerd met het bewaren van evenwicht: touwtjespringen, hinkelen, loopoefeningen.
- **Ouders.** De ouderlijke opvoeding kan de verschillen tussen meiden en jongens beïnvloeden. Meiden krijgen vaak een minder strenge aanpak dan jongens. Meiden zijn eerder het voorwerp van overbezorgdheid, jongens worden eerder op hun gedrag aangesproken. Meiden krijgen vaker een waarschuwing, bij jongens volgt sneller een sanctie.

Bron: KNVB

O.7 speelt bijna altijd gemengd

- Bij 87% van de verenigingen nemen meiden deel aan activiteiten voor O.7. Als er meiden deelnemen, spelen die bijna altijd samen met de jongens.
- Het merendeel van de O.7 bestaat uit jongens (82%).
- In district Noord (21%) spelen gemiddeld meer meiden bij de O.7.
- In district West I (15%) spelen minder meiden bij de O.7 dan in de overige districten.
- In dorpen (19%) spelen meer meiden bij de O.7 dan in steden (16%).

Bron: ADV MR

Gemengd voetbal

De meeste verenigingen bieden gemengd voetbal aan: teams waarin meiden en jongens spelen. Voor veel kleinere verenigingen is dat hoe dan ook een gegeven. Er hebben zich nog te weinig meiden aangemeld om volwaardige meidenteams te vormen. Maar gemengd voetbal zou geen toevalligheid moeten zijn: het is juist een zegen voor het voetbal. In een pupillengroep waarin vanaf de eerste jaren meiden en jongens spelen, zijn de onderlinge verschillen vaak klein. Sommige meiden zitten in hun gedrag zelfs dichter bij jongens dan bij meiden, zoals er ook jongens zijn die in hun gedrag dichter bij meiden zitten. De verschillen zijn fantastische prikkels om de sfeer en het niveau te verhogen. Als jongens al vroeg samen met meiden voetballen, ervaren ze dit ook op hogere leeftijd als iets dat niet alleen leuk is, maar volkomen normaal. En meiden brengen nóg iets mee. Veel sombere voetbalkantines en chaotische jongens-kleedkamers krijgen een leuker en gezelliger aanzien met meiden in de gelederen. Meiden zijn enthousiaste verenigings- en teamleden, zetten graag samen hun schouders ergens onder. Daarbij zijn zaken als sportiviteit en respect voor hen iets vanzelfsprekends.

Langer genieten van voetbal

Als een meisje altijd met jongens heeft gevoetbald, en de leeftijd van twaalf of veertien bereikt, kan het zijn dat ze langzamerhand andere prikkels krijgt. Haar lichaam en haar interesses veranderen. Misschien is ze uitgekeken op de jongens en wil ze liever alleen met meiden voetballen. Of in elk geval met meer meiden in haar team. Heeft ze dan een keuze?
In het meidenvoetbal is het op zich niet moeilijk meer leden te werven. De kunst is ze elk seizoen opnieuw een leuke tijd te bieden, en zo te voorkomen dat meidenleden na een paar jaar via de achterdeur weer vertrekken. Kunnen we voetbalsters lang van voetbal laten genieten? Kunnen we meiden in elke fase van hun voetballeven in teams laten voetballen van hun niveau, in hun eigen leeftijdsklasse? Werft de vereniging daartoe actief meer meiden van vijf en zes jaar? Creëren we actief de keuzemogelijkheden? Overstappen naar een meidenteam? Of toch nog een jaartje in een gemengd team? Kan ze rekenen op begeleiding door trainers en coaches, met oog voor haar beleving, talent, ambities?

Voetbalverenigingen raken langzaamaan bewust van hun verantwoordelijkheid om ook voor meiden een gevarieerd voetbalaanbod samen te stellen. Je kunt niet meer om meiden heen. In de kantine zijn ze graag geziene leden. Maar hoe zit het met de prestaties op het veld? In meidenteams zijn de verschillen soms groot. Wat kunnen verenigingen hieraan doen?
Kleine verenigingen met weinig meidenleden hebben een beperkt voetbalaanbod. Zij zoeken voortdurend naar mogelijkheden om meer meiden in alle leeftijdscategorieën te werven. Of ze proberen samenwerkingsvormen met andere verenigingen op te zetten om de meidenleden beter te bedienen, met teams die passend voor hen zijn. Op grotere verenigingen, met honderd of tweehonderd meidenleden, komen meiden vanzelf al af. Werving vormt voor deze verenigingen geen probleem meer. Wel kennen ze vaak andere uitdagingen: het vinden van vrijwilligers en het opleiden van goed kader, om al die meiden en meidenteams de aandacht te geven die ze verdienen.

Uitblinker 2: Bente (10)

Uitblinker: **Bente**
Leeftijd: **10**
Team: **JO.11-M1, een meidenteam in een jongenscompetitie**
Positie: **linksback**
Vereniging: **DSS (Haarlem)**
Leden: **1200**
Vrouwelijke leden: **300**

> **‘Ze hebben nooit gevraagd wat ik wilde. Misschien had ik wel voor de jongens gekozen’**
> – Bente –

‘Jongens huilen als we van ze winnen’

Bente: ‘Buiten regent het hard, in de kleedkamer luisteren we naar de opstelling. Ik sta linksback, zoals altijd. Vandaag is onze trainer-coach Wies er niet. En de vader die haar normaal gesproken vervangt, is er ook niet. Dus doet weer een andere vader vandaag de opstelling. Hij is aardig. Die vader is normaal de fysio van ons team. Als één van ons op de grond ligt, rent hij het veld in met een tas en een spons. Zo heeft elke ouder bij ons wel een eigen taak. Mijn moeder is bijvoorbeeld teamleider, en weer een andere vader schrijft elke week lange wedstrijdverslagen. We hebben zelfs een ballenmeisje. De rest van de ouders? Dat zijn De Schreeuwende Moeders. Eerst mochten ze van Wies niet meer roepen langs de lijn, maar dat werd wel erg stil, dus nu roepen ze toch weer. Wies heeft zelf hoog gevoetbald, en ze heeft een trainersdiploma. Ze is veel leuker dan de trainers die we in de O.9 hadden. Ze legt dingen beter uit en ze doet op de training elke oefening eerst zelf voor. Dat vind ik fijn. Ook spelen we vaak partijtjes rugby. Wies zegt dat we daarna meer tegen elkaar aan durven te beuken. Als verdediger leer ik zo ook beter aan te sluiten bij een aanval, want bij rugby moet je de bal naar achteren gooien.
Sorry, even meezingen. Banaan, banaan, banaan, we gaan ertegenaan! Meloen, meloen, meloen, we worden kampioen!

Nou ja, dat klopt niet echt. We worden dit seizoen tweede, maar dat is ook best goed in een jongenscompetitie. We winnen bijna elke wedstrijd, en na afloop staan de tegenstanders te huilen van de schrik. Goed gespeeld, zeg ik dan. Zo'n jongen kijkt dan snel naar de grond.'

'Onze uitdaging is het ontwikkelen van goed kader'

Bob, voorzitter meiden en vrouwen DSS: 'DSS is een grote vereniging, met een grote afdeling meiden en vrouwen. Tien jaar geleden zijn we gestart met één meidenteam, komend seizoen hebben we er bijna dertig. Die groei is geen doel op zich geweest. Het doel is blije gezichten en mooie resultaten. Voor ons is het de uitdaging goed kader te ontwikkelen, de inzet van vrijwilligers aan te moedigen. Anders kunnen we al die meiden niet met plezier laten voetballen. We willen voetbal bieden aan meiden die zich met en tegen jongens willen ontwikkelen. Maar ook aan meiden die voor hun plezier komen. Voor ieder wat wils.'

'Meiden spelen beter samen'

Bente: 'Volgens mijn moeder ren ik al sinds mijn tweede achter elke bal aan. Op mijn zesde speelde ik bij de JO.7-1 tussen de jongens en nu speel ik al drie jaar in een meidenteam. Met meiden spelen is leuk, maar ik heb er zelf niet echt voor gekozen. Ze hebben nooit gevraagd wat ik wilde. Als ze dat hadden gedaan, had ik misschien wel voor de jongens gekozen. Aan het eind van het seizoen kijken ze naar je spel, en dan bepalen ze of je goed genoeg bent om met jongens samen te spelen. Dat was ik dus niet. Wel was ik goed genoeg om tégen jongens te spelen. Nu speel ik in JO.11-M1. Dat vind ik best. Jongens zijn soms ruw, als je een keer geen zin hebt om ruw terug te doen, hoor je er niet echt bij. Het leuke van een meidenteam is dat we meer dingen samendoen. Ik pass de bal graag. Ik hoef niet alleen maar te dribbelen, zoals jongens doen. Het samenspel, dat je de dingen niet alleen doet, dat spreekt mij aan. Dat je, zeg maar, niet zo alleen staat. Meiden in jongensteams zijn een beetje eenzaam, denk ik.'

'Jongens denken: gaat zíj mijn plek innemen?'

Wies, trainer-coach van Bente: 'Bente is de jongste van het team, maar ze kan gemakkelijk meekomen met de rest. Ze staat back, ik vind haar supergoed. Snel, technisch. En ze heeft overzicht, het meest van allemaal. Of de tegenstander nou twee meter hoog is, *ze hangt erin*. Ze is ook grappig, een droge. Maar al die meiden zijn zo schattig, zo jong nog. Als ze vallen, kunnen ze vreselijk huilen. Maar van Bente sta ik steeds weer versteld. Hoe ze het doet, met de bal aan de voet langs de lijn. Ik denk wel dat als ze bij de jongens was blijven voetballen, haar ontwikkeling sneller was gegaan. Toch is het ook een echt meisje-meisje. Dat hele drukke gedoe van die gastjes, dat is niets voor haar. Wat ze zegt over het selecteren, klopt niet helemaal. We vragen bij elk twijfelgeval wat ze wil. Bij de meiden of de jongens? De meesten kiezen dan toch voor de meiden. Zelf laat ik ze in de O.9 liever gemengd spelen. Sinds kort hebben we dat ook zo geregeld. We merken het effect meteen. De meeste meiden die nu van de O.9 naar de O.11 gaan, geven aan dat ze bij de jongens willen blijven. We stimuleren dat ook. Blijf nou bij de jongens! Daar kun je rijpen! Want eenmaal in een meidenteam is de stap terug naar de jongens erg groot. Bij de tweedejaars O.15 lopen gasten rond met haar op hun benen. Onze jongensselectieteams spelen ook nog eens hoofdklasse, terwijl het team van Bente vijfde klasse speelt — al doen ze het daar hartstikke goed. Wel zeg ik aan het begin van elk seizoen: ga er niet vanuit dat we eeuwig bij elkaar blijven. Die onzekerheid hoort er ook bij als je meiden en jongens gelijk behandelt en meiden doorselecteert. Gevolg is ook dat jongensteams in de O.13 en O.15 ons vragen of we nog meiden voor ze hebben. Want iedereen op de vereniging heeft door dat meiden iets extra's brengen. Ook in teams die al gevormd zijn. Meiden zijn serieuzer, willen graag hogerop, terwijl jongens soms nog van die pubertjes zijn. Gaat zij mijn plek innemen? Ja dus. De JO.11-M1 is het crème de la crème!'

'Wij warmen onszelf wel op'

Bente: 'We moeten tegen jongens van odin vandaag. In de stromende regen warmen ze zich op bij hun doel. Ze staren ons aan als we langslopen. O, dat winnen we gemakkelijk, zei een jongen net al. Maar de vorige keer wonnen wij dik van hen. En toen moesten zíj heel erg huilen. Maar dat is hij vast vergeten. Omdat Wies er vandaag niet is, doen we zelf de warming-up. Maar er is geen bal. En er zijn ook geen hoedjes. Een van de vaders rent terug naar het clubhuis om alsnog een bal te halen. Tot hij terug is verzinnen we zelf wel wat. We maken een parcours van bidons en flesjes, en onze aanvoerder Sharon gaat voorop. Sprinten, aantikken met links en terug. Sprinten, aantikken met rechts en terug. Terwijl we onszelf leuk bezighouden, staan de spelers van odin verbaasd te kijken. Waar zijn zij nou mee bezig? Maar na tien minuten hebben wij het ook wel gezien. We willen een bal. Waar blijft de bal? Wie heeft er ballen bij zich? Een jongen gaapt Sharon aan. Sharon is lang, langer dan hij. Ze wijst brutaal naar hem. Hij! Hij heeft wel twéé ballen! Even is het stil. Dan gillen we het uit en hangen aan elkaars armen, slap van de lach. Sharon, ieuw.'

'Dat selectiegebeuren is voor meiden niet duidelijk'

Saskia, moeder van Bente: 'Elk jaar voetbalt Bente met andere meiden, maar er is een

vaste kern. Het zijn geen vriendinnen die elkaar buiten het voetbalveld om zien, maar het klikt goed. Hoewel er niveauverschillen zijn, is het niet zo dat alle ballen op de beste speelsters moeten. Voor zover ik weet spelen er ook geen ingewikkelde meidendingen. Soms speelt iemands ego even op, maar dat is snel weer vergeten. Iedereen lijkt gelukkig in haar rol op en rond het veld. Wel speelt nu het selectiegebeuren, de vereniging gaat onderverdelen. De meiden gaan daarin mee, maar ze willen ook gewoon lol maken.
Voor Bente is het verschil niet zo duidelijk. Waarom moet zo'n leuk team uit elkaar worden geplukt? We winnen toch alles? Laatst werd ze uitgekozen om selectie-trainingen van Telstar en de knvb te volgen. Daar vond ze geen klap aan. Het was gewoon 4 tegen 4. Ze gooide er met de pet naar. Toch mocht ze naar de volgende ronde. Vanaf haar tweede is ze gelukkig met een bal, maar of ze er alles voor zal laten staan?'

'Vrouwelijk kader is gevoeliger voor opmerkingen'

Wies: 'In Bentes team speelt geen meiden-gedoe, geroddel en gekonkel. Dat kan later komen. Ik maakte het mee met het team van mijn dochter, dat ik jarenlang trainde. Mijn dochter is niet de snelste. In het begin maakte niemand dat wat uit. Maar op een dag kreeg ze de bal niet meer. In de groep hing ze erbij, ze wilde steeds worden gewisseld. Dat deed pijn. Ik voelde me verscheurd, ik had dat team opgebouwd, wilde de klus afmaken. Ook was er vervelend gedoe op Facebook, er waren kliekjes. Er werd niet echt gepest, wel werden er meiden buitengesloten. Ik sprak bepaalde meiden erop aan. Ik vind jouw houding niet leuk, zei ik. Wat is er aan de hand? We spraken het uit, maar ik merkte dat ze het thuis dan niet durfde te vertellen. Dat snapte ik, ik bespreek ook niet alles met ouders. Maar toen werd het tijd voor de selectiewedstrijden. Een meisje zei: mijn vader vindt dat jouw dochter . Bemoeizucht van sommige ouders. Ik denk dat een vrouwelijk kader daar gevoeliger voor is dan een mannelijk kader. Ik wel in elk geval. Zo zijn er bijvoorbeeld van die opmerkingen van moeders achter mijn rug. "Mijn dochter staat al zo lang wissel." Prima, denk ik dan nog. Ik wil winnen, maar ik wil ook een goede sfeer. Elk meisje moet genoeg minuten spelen. Hoe hoger je gaat, hoe meer je dit krijgt. Daarom is mijn advies: houd van begin af aan vast aan een duidelijk selectiebeleid. Selecteer meiden zo snel mogelijk, laat groepjes niet te veel klitten. Wel moeten ze elkaar blijven kennen. Daarom trainen de MO.13-1 en de JO.11-M1, JO.11-M2 en JO.11-M3 één keer per week samen. Het team van mijn dochter, de MO.17-2, train ik niet meer. Ik wilde terug naar de basis, de jongere meiden. Elke zaterdagochtend sta ik om half acht op, voor een team waar mijn eigen kind niet in speelt. Dat is soms moeilijk. Maar ik doe dit erg graag.'

'De Girl of the Match Beker'

Bente: 'We zijn geloof ik nog niet helemaal wakker. De jongens van odin zijn erop gebrand dit keer van ons te winnen. Ze zijn sneller en feller, gemener ook, we staan al met 0-3 achter en het is nog lang geen rust. Als Wies er vandaag zou zijn, had ze allang ingegrepen. Wies is altijd positief, ook als we een keer achterstaan. Maar ze kan wel streng zijn. Je hoort haar stem overal, als je even niet oplet, krijg je het meteen te horen. Als we hebben gewonnen, komt ze de kantine ingelopen en roept ze keihard. Allemaal een patatje? Bij de friet en de cola reikt ze elke week de Girl of the Match Beker uit. Die is voor de speelster die die dag de meeste inzet heeft getoond. Helaas is Mazelot de beker vergeten vandaag. Tja. Vandaag gaat alles sowieso anders. We hebben de wind tegen en het is alweer 0-4. We zijn helemaal van slag. We missen Wies.'

'U leidt een groep vrouwen op kantoor?'

Wies: 'Er moet meer vrouwelijk kader bij DSS komen. Vrouwen hebben meer intuïtie. Je bent als vereniging afhankelijk van mensen die een training tegen een kleine vergoeding kunnen en willen neerzetten. En dan moeten ze ook nog met meiden kunnen omgaan. Roddeltantes zijn het hoor. Volgt er weer een gesprekje, een luisterend oor, een aai over de bol. "Wies! Die heeft langer wissel gestaan dan die, dat is niet eerlijk!" Een jonge, mannelijke trainer heeft daar het geduld niet voor. Een wat oudere, ervaren kerel als Bob snapt het wel. Of we nemen iemand van de sportacademie, die heeft ervoor gestudeerd. Maar nog beter is het ouders van begin af aan warm te maken voor een rol op het veld. Moeders moeten uit die limonaderol. Bij binnenkomst vullen ouders nu een formulier in. Wat kunt u toevoegen aan deze vereniging? Allemaal willen ze wel een bardienst draaien. Maar als de dag dan is gekomen, kunnen ze net even niet. We moeten doorvragen. U heeft geen voetbalachtergrond? Maar u leidt wel een groep vrouwen op een kantoor? Nou, komt dat eventjes goed uit.'

Het meisje en de vereniging

Hoe dik is het meidenvoetbal inmiddels gezaaid?

Hoe makkelijk vindt een voetbalster een vereniging? Hoewel het aantal voetbalsters al jaren sterk groeit, neemt het aantal verenigingen juist af. Soms verdwijnen verenigingen door opheffing, meestal gaan ze op in een groter geheel. Dat is op zich goed nieuws voor meiden. Hoe groter de vereniging, hoe gevarieerder meestal het aanbod van teams en niveaus, en hoe groter de kans dat ze kunnen voetballen op hun niveau, talent, beleving, ambitie, leeftijd en doelstelling.

Verenigingen met meidenvoetbal

86 procent van alle verenigingen in Nederland biedt specifiek meiden- en vrouwenvoetbal aan. Dit wil zeggen: meer dan tweeduizend verenigingen hebben één of meer meiden- of vrouwenteams die in competitieverband spelen. Niet dat de overige 14 procent van de verenigingen geen voetballende meidenleden kennen, maar bij die verenigingen spelen alle meiden in jongensteams mee. Voor het ontbreken van 'echte' meidenteams in hun voetbalaanbod noemt deze kleine groep verenigingen drie redenen.

Waarom bieden sommige verenigingen geen meidenvoetbal aan?

1. Er zijn te weinig meiden lid om een team te kunnen vormen.
2. We beschikken over onvoldoende capaciteit op de huidige accommodatie.
3. Onder meidenleden bestaat geen vraag naar apart meidenvoetbal.

Bron: Motivaction

Ongeacht de grootte van de vereniging komt het eerste argument, te weinig meidenleden, het vaakst naar voren. Al speelt dit probleem natuurlijk in sterkere mate bij de kleinere verenigingen. Hoe groter de vereniging, hoe vaker er gewezen wordt op de beperkte capaciteit van de accommodatie en een wachtlijst voor nieuwe leden. Maar van de verenigingen die nog geen meidenvoetbal aanbieden, wil 66 procent dit alsnog doen. De overige 34 procent, waaronder veel kleine verenigingen, heeft geen interesse er ooit mee te starten.

De groei van meiden in de districten

- Landelijk is ruim 10% van alle KNVB-leden vrouw.
- District Noord is koploper met 12,6% vrouwen.
- De landelijke groei bij meiden is groter dan bij vrouwen.
- De landelijke groei bij pupillen is groter dan bij junioren.
- Oost is met 20% het snelst groeiende district.
- Zuid II is met 6% het minst snel groeiende district.
- In West II is er groei bij pupillen en vrouwen, maar niet bij junioren.
- In Zuid II is er groei bij vrouwen, niet bij pupillen en junioren.

Bron: Motivaction

Stoppen met voetbal

De mooie groeicijfers in alle geledingen van het meidenvoetbal verhullen de krimp, die er ook is. De uitstroom onder meiden en vrouwen is vergeleken met jongens en mannen zelfs meer dan evenredig hoog. Bijna 16 procent van alle uitstromende KNVB-leden is vrouw, terwijl deze groep nog maar 10,5 procent van het ledenbestand vertegenwoordigt. De piek van de vrouwelijke uitstroom ligt bij de junioren en de senioren. Bij de O.17 (22 procent) en de O.19 (29 procent) is de uitstroom van meiden het allerhoogst.

Waarom stoppen meidenpupillen met voetbal?

1. De sfeer in mijn team was negatief
2. Ik vond de sport niet meer leuk
3. Ik heb gekozen voor een andere sport

Bron: Motivaction

Waarom stoppen meidenjunioren met voetbal?

1. School/studie vroeg te veel tijd
2. De sfeer in mijn team was negatief
3. De kwaliteit van de training/trainer was niet goed

Bron: Motivaction

De motieven om te stoppen met voetbal roepen vragen op die niet makkelijk te beantwoorden zijn. Waarom is een meisje niet meer gemotiveerd? Wat bedoelt ze met 'een negatieve sfeer' in het team? Duidelijk is dat als meiden eenmaal stoppen, meerdere factoren tegelijk een rol spelen. Die factoren lijken op het eerste gezicht nogal voor de hand te liggen, maar de verschillen met jongens die stoppen met voetbal zijn opvallend. Zo geven meiden veel vaker als reden op dat ze 'geen tijd meer' voor voetbal hebben 'door school of studie'. Bij jongens komt deze reden pas op de achtste plaats. Het percentage meiden dat stopt vanwege school, werk of studie ligt tien procent hoger dan bij de jongens. Overeenkomsten met de jongens zijn er overigens ook. Een negatieve sfeer in het team is voor zowel meiden als jongens een belangrijke reden om te stoppen. Als we doorvragen, blijkt dat meiden zich bijvoorbeeld buitengesloten voelen, dat er geroddeld wordt en dat er niet echt leuke teamgenoten zijn. Jongens doelen op scheldpartijen en vormen van agressie en onveiligheid. Zowel meiden als jongens noemen de matige betrokkenheid van de trainer en de matige kwaliteit van de training als een belangrijke reden om te stoppen.

Veel te wensen

Meiden die stopten met voetbal, in de categorie O.13 tot aan de eerstejaars senioren, geven aan dat ze zich, behalve aan de negatieve sfeer in het team, vooral ergerden aan de organisatie van de vereniging. Het ontgaat hen niet dat veel aandacht en middelen uitgaan naar de hogere jongensteams en de meidenselectieteams, terwijl hun gewone meidenteam aan het lot wordt overgelaten. Gevraagd naar wat ze daarmee precies bedoelen, noemen ze drie concrete zaken. (1) De lage kwaliteit van de trainer-coach, (2) de matige betrokkenheid van de trainer-coach en (3) het gebrek aan continuïteit van een trainer-coach omdat er elk jaar weer een nieuwe moet worden gezocht. Het gaat meiden, heel specifiek, niet alleen om de voetbaltechnische kwaliteiten van de trainer-coach, maar zeker ook om zijn pedagogische vaardigheden, de manier waarop hij met hen communiceert.
Andere stenen des aanstoots voor de junioren-meiden zijn de grote onduidelijkheid, of zelfs het geheel ontbreken, van logistieke en inhoudelijke afspraken rond trainingen (hebben we een veld?) en wedstrijden (is er een tegenstander?), evenals het gebrek aan erkenning en waardering van de vereniging. Tel daarbij op dat meiden in een team onderling soms sterk verschillen als het gaat om leeftijd, levensfase, motivatie, niveau en inzet — iets dat de sfeer evenmin ten goede komt. Al met al is dan duidelijk dat meiden nog heel wat te wensen hebben. Boven alles willen ze net zo serieus genomen worden als de jongens. Of als meiden in jongensteams. Zelfs meiden die nog niet zijn uitgestroomd, geven nu al aan zich te kunnen voorstellen ooit te stoppen om precies dezelfde redenen die de afhakers al aangeven.

Alleen meiden die door trainers zijn geselecteerd als talentvol, en er bewust voor hebben gekozen met jongens te voetballen, kennen deze problemen niet. Het tekent de breuklijn tussen meiden- en jongensteams. Meidenteams hebben vaak het gevoel er maar een beetje bij te hangen. Van de beleidsmakers op de vereniging krijgen ze niet de betrokkenheid waar ze recht op hebben. En van de trainers niet de aandacht, het maatwerk. Het doet een beetje denken aan de verschillen tussen gewone teams en selectieteams. Voor bestuur en trainer zijn alle leden formeel gelijk, maar sommige leden zijn meer gelijk dan andere.

Stoppen met voetbal leidt tot stoppen met sporten

De hoge uitstroom van meiden uit het voetbal leidt tot verlies voor voetbal en vereniging, maar ook voor de maatschappij. Van de meiden in de leeftijd van vijf tot en met elf jaar die stoppen met voetbal, stopt 12,8 procent helemaal met sporten. Van meiden in de leeftijd van twaalf tot en met zeventien die stoppen met voetbal, stopt zelfs 27,9 procent helemaal met sporten. Stoppen met sporten is onwenselijk. Sporten en bewegen heeft een gunstig effect op de fysieke gezondheid en verbetert de leerprestaties. Sporten in een team en in verenigingsverband verbetert de psychische en sociale gezondheid.

Bron: Motivaction

Uitblinker 3: Inge (13)

Naam: **Inge**
Leeftijd: **13**
Team: **JO.13-2, een jongensteam**
Positie: **midmid**
Vereniging: **SC Klarenbeek (bij Apeldoorn)**
Leden: **640**
Vrouwelijke leden: **113**

> **‘Als we uit spelen worden Marscha en ik vaak in een vies hok geduwd’**
> – Inge –

‘Jongens beuken me zo omver’

Inge: ‘Toen ik twee was wilde ik al op voetbal. Mijn moeder speelde bij Vrouwen 1 van sc Klarenbeek. Mijn vader heeft niks met voetbal, hij maakt muziek. Sinds de O.7 heb ik altijd met en tegen jongens gevoetbald, want ze hebben hier geen meidenteams. In de JO.11-2 was ik het enige meisje. Toen we moesten douchen, keek ik mijn moeder aan. Ze duwde me zo de doucheruimte in – waarom niet. Die jongens die daar stonden gilden het uit, met hun handen voor hun kruis. Net meiden. Ik vind een jongensteam alleen leuk als er ook een of twee meiden bij zijn. Nu in de JO.13-2 zijn we met drie meiden, maar in andere seizoenen was ik het enige meisje. Toen voelde ik me soms buitengesloten. Jongens zeiden dat meiden niet kunnen voetballen. Eentje zat me echt af te kraken. Hij zei dat ik beter mijn best moest doen, dat ik er anders niet in kwam. Pff. Ik heb hem gezegd dat ik dat niet leuk vind, dat hij moest stoppen. De trainer wist er ook van, maar die deed er verder niks mee. Maakte mij niet uit, ik los het zelf wel op. Ik ben net zo technisch als de jongens en net zo snel. Maar vaak sta ik tegenover hele grote jongens. Ik ben zelf nogal licht, dus ze beuken me zo aan de kant. Bij de O.11 liep ik er nog omheen, maar bij de O.13 gaat dat niet meer, sommige zijn gewoon te groot.’

'Van gemengd voetbal maken we een deugd'

Gert, voorzitter SC Klarenbeek: 'We zijn een kleine dorpsvereniging. Van oudsher zitten we goed in de vrouwen, we hebben vijf seniorenteams. Vrouwen 1 speelt zelfs hoofdklasse, ze doen het beter dan de mannen. Vrouwen zijn de kroonjuwelen van de vereniging. In dorpen loopt het vrouwenvoetbal vaak goed, het is hier geaccepteerd. Dat heeft met het familiekarakter te maken, voetbal doe je met het hele gezin. Toch zitten we krap als het gaat om meiden, er is elk jaar maar weinig aanwas. We zouden graag complete meidenteams opstellen, maar daar zijn we nog te klein voor. Van de noodzaak hebben we dus maar een deugd gemaakt, we zien gemengd voetbal als onze kracht. Van jongs af aan spelen jongens en meiden samen, en dat is hartstikke goed voor allebei. De meiden zijn snel op niveau, maar de keerzijde is dat dit hoge niveau meiden die later willen instromen afschrikt. Dit verklaart waarom we zo weinig aanwas hebben. Tot en met de O.17 voetballen we gemengd, daarna gaan meiden meteen over naar de vrouwen. Dat is niet altijd even makkelijk voor de meiden. Bij de O.9 en O.11 is er nog geen probleem, maar het kantelpunt ligt bij de O.13. Dan wordt het zoeken met zo'n meisje. Ook met de ouders van Inge hebben we gepuzzeld. Inge is een talentje, ze wil hogerop. De keuze was simpel. De JO.13-1 of de JO.13-2. De JO.13-1 leek ons het beste voor haar, al zou het fysieke haar moeite gaan kosten. Maar we dachten: ze is emotioneel zo veel verder dan de meeste jongens. Met haar techniek en inzicht compenseert ze haar postuur wel.'

'Ik mocht zelf kiezen, de JO.13-1 of de JO.13-2'

Inge: 'Mijn oude trainer zei: jij kan de JO.13-1 echt wel aan. Ik dacht: oké, dan ga ik het proberen. Ik had altijd midmid gestaan, was altijd aanvoerder geweest. Maar mijn nieuwe trainer in de JO.13-1 vond het beter als ik rechtshalf stond. Ook was ik geen aanvoerder meer. Bij de aftrap zag ik al wie mijn tegenstander was. Elke week weer was het zo'n enorme, grote jongen. Ik was handiger met de bal, en ik was ook niet bang. Maar ze liepen me gewoon omver. De eerste helft van het seizoen ging het nog, maar de tweede helft werden die jongens nog groter. Ik kwam niet veel meer aan de bal. Dat zagen mijn ouders ook. Dit jaar vroegen ze of ik naar een lager team mocht. De vereniging zei dat ik nog een jaartje in de JO.13-1 kon blijven. Maar daar spelen geen meiden in, zei ik. Kon ik niet naar de JO.15-3 of zo? Daar speel je tegen nog grotere jongens, zeiden ze. Ik mocht zelf kiezen. Nu speel ik in de JO.13-2, met een ander meisje. Ik sta weer midmid, en ik ben ook weer aanvoerder. In de JO.13-2 vinden ze mij echt goed, en dat vind ik leuk. We winnen alles dik, dat is ook wel eens leuk, want met de JO.13-1 verloren we alles.'

'Je kunt zo'n meisje ook wat extra vertrouwen geven'

Ingrid, moeder van Inge: 'In de JO.13-1 kon Inge haar fysieke tekort prima compenseren met haar techniek en inzicht, maar die rol moet je wel worden gegund. Als half sta je toch meer terzijde van het spel. Je kunt zo'n meisje ook wat extra vertrouwen geven, denk ik. Maar ik wil als moeder reëel zijn, niet zo'n haaibaai, zo van mijn dochter moet dit en dat. Voor de JO.13-2 is Inge net te goed, voor de JO.13-1 was ze misschien net niet goed genoeg. Bovendien wil ze toch ook één of twee meiden om zich heen, om zich op haar gemak te voelen. Daarom vond ze de KNVB-trainingen waar ze laatst aan mee mocht doen niet leuk — daar kende ze niemand.'

'Ik kon haar onzekerheid niet wegnemen'

Dick, trainer van Inge: 'Midmid of rechtshalf, aanvoerder of geen aanvoerder, ik denk niet dat het iets had uitgemaakt. Het ontbrak Inge in de JO.13-1 aan geloof in zichzelf. Het was ook gewoon een kleinere eerstejaarsspeler die tegenover grote tweedejaarsspelers stond. Dat kon ik niet wegnemen. We doen er echt alles aan om een meisje als Inge zo hoog mogelijk te laten spelen, maar het is en blijft haar keuze. Dit seizoen zou ze alsnog makkelijk met de JO.13-1 meekunnen. Daar willen ze haar ook graag erbij, want ze is een zekerheidje. Bal aan de voet, afspelen aan de juiste kleur, ze compenseert ruimschoots dat ze wat minder body power heeft. Loopt

ze achterstand op bij de JO.13–2? Als midmid is ze weer vaak aan de bal, dat is ook wel eens lekker.'

'Kleedkamers voor meiden zijn smerig'

Inge: 'Volgend jaar sta ik weer voor de keuze: JO.15–1 of JO.15–2. Het liefst ga ik naar de JO.15–2, daar zit nog een meisje, maar de JO.15–1 is ook goed. Ik weet nu wat ik kan verwachten. Grote jongens? Ach, die zijn overal. Ik moet gewoon slimmer zijn dan zij, ik moet zorgen dat ik uit het duel blijf, en sneller de bal tikken. O ja, wat ik nog wil zeggen. Ik vind dat verenigingen een kleed–kamer voor meiden moeten regelen. Bij Klarenbeek is kleedkamer 9 altijd voor de meiden, die is schoon, daar heeft Dick voor gezorgd. Maar als we uit spelen worden Marscha en ik vaak in een vies hok geduwd. Dan zitten we met zijn tweeën daar. Laatst bij een vereniging was het echt heel smerig, we durfden niet eens naar binnen. Ik vroeg aan Dick: moeten we ons hier douchen? Hij keek om het hoekje en zei: doe maar niet. Doe dat maar lekker thuis.'

Het Meisje Centraal

In deze serie boekjes nemen voetbalsters ons mee naar hun vereniging, vertellen ze wat ze zo leuk aan hun vereniging en hun team vinden en laten ze zien wat er nog beter zou kunnen. Die vele uitdagingen in meidenvoetbal, waar verenigingen in Nederland voor staan, hebben we teruggebracht tot een viertal thema's. Aan elk thema wijden we een boekje, met daarin de lessen van verenigingen die er al ervaring mee opdeden, en waar andere verenigingen hun voordeel mee kunnen doen.

Allemaal Uitblinkende Meiden: wat te doen?

1. Het Meisje Centraal.
2. Werving & Behoud.
3. Clubontwikkeling & Samenwerken.
4. Talentontwikkeling.

Boekje 2: Werving & Behoud

Een eerste golf aanmeldingen van meiden is vaak het moment waarop verenigingsbestuurders zich achter de oren beginnen te krabben. Hoe geven we elk meisje een plek? En hoe voorkomen we dat ze zich binnen een paar jaar al teleurgesteld weer uitschrijven? Dat lukt alleen met een gestage aanwas van meidenleden, een evenwichtige opbouw van het ledenbestand, met in elke leeftijdscategorie voldoende meiden om meidenteams samen te stellen en genoeg gedreven meiden om uit te kunnen selecteren.
Dit is een kwestie van werving én behoud. Voor kleine verenigingen, met weinig meidenleden, is vooral werving de uitdaging. Hoe trek je meiden naar de vereniging, als je er nog maar zo weinig hebt rondlopen en belangstellenden geen wedstrijd met meidenvoetbal kunt laten zien? Hoe overtuig je ouders van meiden van vijf die gek zijn op de bal, maar die hun dochters toch liever op hockey doen? Hoe benader je meiden van acht of tien, die alleen op voetbal willen als dat ene vriendinnetje ook meegaat? Vriendinnendagen, schoolvoetbal, Facebook: verenigingen hebben met vormen van werving ervaring opgedaan.
Voor grote verenigingen, waar nieuwe meidenleden zich automatisch aanmelden omdat er al wat meiden voetballen, is niet zozeer werving van nieuwe leden de uitdaging, maar het behoud van de bestaande. De jaarlijkse uitstroom van gemiddeld achttien procent van vrouwelijke KNVB-leden onderstreept het belang hiervan. Behoud van meidenleden is vooral een organisatorische kwestie, van aandacht voor wat meiden willen. Een teamindeling waarin elk meisje op haar plaats is. Een trainer die zich niet te goed voelt voor een meidenteam. Faciliteiten en middelen die voetbalsters verdienen, zodat zich zij optimaal kunnen blijven ontwikkelen en het plezier in het voetbal niet verliezen.

Boekje 3: Clubontwikkeling & Samenwerken

Er zijn weer nieuwe speelsters lid geworden, de teams zijn ingedeeld. Hoe kunnen we nu de speelsters de plek bieden waar ze naar op zoek zijn? Zijn we ons bewust van de motivatie waarom meiden op voetbal gaan? Zoveel soorten meiden, zoveel soorten voetbalsters. Is er draagvlak binnen de club voor het meiden- en vrouwenvoetbal? Is er een commissie of (jeugd)bestuur voor het meiden- en vrouwenvoetbal? Staat in het jeugdbeleidsplan het meidenvoetbal beschreven? Hoe gaan we er in de praktijk mee om? Voldoende uitdagingen.
Een moderne clubcultuur, waarin iedereen de meiden als volwaardig beschouwt, waar zelfs niet meer apart van 'meidenvoetbal' hoeft te worden gesproken, bouw je niet in een dag. Toch is op korte termijn resultaat te boeken. Door alvast helder te communiceren wat club, kader en leden van elkaar verwachten. Niet zozeer met woorden, maar met daden. Met een goed veld, goede ballen, een goede scheidsrechter. En boven alles: een goede trainer.

Boekje 4: Talentontwikkeling

Een groeiend aantal meiden verkiest voetbal boven een vergelijkbare sport als hockey. Daartussen bevinden zich meiden met veel gevoel voor de bal, meiden met talent. Steeds meer verenigingen laten die talenten van jongs af aan in selectieteams met jongens spelen. Daar krijgen ze niet alleen dezelfde aandacht als jongens, ze krijgen ook dezelfde kansen om zich verder te ontwikkelen.

Met hun aanleg voor balvaardigheid en met hun vaak aangeboren inzicht in het spel kunnen meiden die gewend zijn te spelen in gemengde teams de concurrentie vaak lang volhouden. In de O.9- en O.11-pupillen, maar vaak ook nog prima in de O.13-pupillen en O.15-junioren, tot aan de O.17- en O.19-junioren, waar de krachtsexplosies en topsnelheden van jongens na de groei-spurt uiteindelijk toch het verschil gaan maken tussen meiden en jongens — zeker tijdens de tweede helft. Waar blijft zo'n speelster dan? Als ze talentvol is en ambitieus?
Veel amateurverenigingen weten zich vaak geen raad met zo'n speelster. Haar mannelijke evenknieën spelen op dat moment soms al acht jaar bij een regionale jeugdopleiding (RJO). Die jongens hebben het geluk twee keer per dag bij hun vereniging te kunnen trainen, terwijl meiden het moeten doen met twee keer trainen per week. Vaak onder begeleiding van ongeschoold kader. Heeft die speelster het geluk tot die paar meiden te behoren die een activiteit van de KNVB aangeboden krijgt, dan komt ze aan drie keer of soms vier keer per week.

Het vrouwenvoetbal zou van een nog hoger niveau zijn als meiden dezelfde kansen zouden krijgen als jongens. Willen we graag dat het Nederlands vrouwenelftal de eindrondes bereikt op EK's en WK's, dan moeten we nu al aan nieuwe lichtingen werken. Maar hoe? Hoe ontwikkelt het voetbalspel zich de komende jaren internationaal? Wat vraagt dit van onze toekomstige speelsters? Welke competenties hebben zij nodig? En wat betekent dit voor de rol van de coach? Welke competenties heeft hij of zij nodig? Welke leeromgeving, faciliteiten en randvoorwaarden moeten we talenten bieden voor een maximale ontwikkeling? Wat betekent dit allemaal voor een talent van twaalf, veertien of zestien jaar? We proberen in dit boekje antwoord te geven op al deze vragen. Steeds vanuit de visie op talentontwikkeling, op voetballen en op het opleiden van speelsters. Een proces dat we voortdurend monitoren met behulp van data-analyse, waarbij we de KNVB voortdurend vergelijken met wat er in andere landen gebeurt aan talentontwikkeling, en we dit vertalen naar onze eigen cultuur en mogelijkheden.

Tot slot

Wat kan de KNVB voor jouw vereniging betekenen?

De KNVB helpt jouw vereniging graag met elk vraagstuk met betrekking tot meiden- en vrouwenvoetbal. Met Werving & Behoud, Clubontwikkeling & Samenwerken en Talentontwikkeling. Ondersteuning op maat is mogelijk door de inzet van de KNVB-verenigingsadviseurs en/of door de KNVB Technisch coördinator meiden- en vrouwenvoetbal. Ook kun je je laten inspireren door verenigingen in het land die al ervaring opdeden. Veel voorbeelden zullen in deze reeks boekjes de revue passeren. Namens alle meiden en voetbalverenigingen die meewerkten aan deze reeks wensen wij je veel plezier met lezen, en veel succes met het organiseren van meiden- en vrouwenvoetbal.

Bezoek voor meer informatie:
www.knvb.nl/vrouwenvoetbal.
Voor vragen kun je ook contact opnemen met de KNVB: www.knvb.nl/assist.

Met dank aan

Maarten de Backer, Roos Brouwer, Sabrina Cols, Laura Daanen, John Kaersenhout, André Koolhof, Laura van Leeuwen, Mirelle van Rijbroek, Dimphy Rutten, Alied Schuiringa, Marije Min, Wim van der Wal.

Over de schrijver

Jeroen Siebelink is schrijver en journalist. Voor de KNVB ontwikkelde hij *Allemaal Uitblinkers*, een handboekenserie plus dvd's voor trainers – coaches in het amateurvoetbal. Van zijn hand verscheen tevens het boek *De Lange. Het verhaal van Dick Nanninga*, de biografie *de Wolf, John*, de verhalenbundel *Voetbalgenen. Vaders en Zonen van Oranje*. Eerder schreef hij de *Voetbalbelofte. Achter de Schermen van de Jeugdopleiding.*

Colofon

Copyright © 2016 KNVB / Jeroen Siebelink
Fotografie: Laurens Lindhout, Jeroen Putmans, Eric Verhoeven
Vormgeving: Vandenberg, Maarn

KNVB.NL

KNVB

KNVB.NL